GAZETA KRAKOWSKA

No. 27.

z KRAKOWA DNIA 4 KWIETNIA 1824 ROKU w NIEDZIELĘ.

Od granic Hiszpańskich d. 16 Marca.

Xże Cesario, nadzwyczayny Poseł Neapolitański przy Dworze Madryckim, przeiechał d. 15 z swey podróży do Madrytu przez Baionę.

Rodzice żony Morilla przeiechali przez Irun, udaiąc się zapewne do swego zięcia do Tours. Jenerał ten nie iest zresztą od żadnego stronnictwa żałowany, i utracić miał w dobrach narodowych, które mu odebrano, 18 mill. realów.

Bale, które tego karnawału w Barcelonie na korzyść ubogich miasta dano, przyniosły 41,601 Fr. i żaden z nich mimo natłoku nie był żadną zdrożnością zmięszany.

Dway urzędnicy woyska Francuzkiego udaiący się z Kadyxu do Madrytu, nie znaleźli (iak dziennik Goniec Francuzki donosi) innego sposobu przeiechania bezpiecznie na mieysce swoiego przeznaczenia, iak wyrobienia sobie za opłatą eskorty od błąkaiących się rycerzów, którzy po drogach rozbiiaią. Szczęściu tych panów przeprowadziło ich bez nayrnnieyszey przykrości przez bandy, które po drodze napotykali.

Z Madrytu d. 10 Marca.

X. Meryno miał u N. Króla posłuchanie.

Rodzina Królewska uda się w krótce na kilka miesięcy do Araniuez. Mówią, iż towarzyszyć iey będzie gwardyia Francuzka. Oddział tuteyszey Francuzkiey osady odprowadził niedawno sądowego Radcę Perez Juana do Toledo. Urzędnik ten ma bydź opatrzony od rządu rozkazem do uwolnienia znaczney liczby osób, ktore w więzieniach Toledo od 9 miesięcy gczą, i samowolnie przez zapalonych roialistów uwięzionemi były. Korregidor tamteyszy zwłóczył zawsze ich uwolnienie pod pozorem, iż dla własnego tylko ich bezpieczeństwa trzyma ich w więzieniu, ponieważ w tem mieście pospolstwo naywiększą tchnie nienawiścią przeciw liberalistom.

Wszystkie biskupstwa aż do Toledo i Komposteli są znowu osadzone.

Mimo surowego postępowania przez kommissyie woyskowe przeciw złodziejom, została niedawno poczta Madrycka pod Somosiera przez 4 rabusiów w kwocie 2100 Fr. złupiona. — Służąca, która

swoiemu państwu moździerz ukradła, prowadzoną iuż była na szubienicę, gdy od Króla ułaskawioną została.

Porucznik fregaty Bayonna krążyć ma z 3 przez konstytucyionistów osadzonemi szebekami pod brzegami Walencyi i tamteyszy handel tamować. Handel Hiszpański iest bardzo nieszczęśliwy, nietylko odepchnięty iest od osad, ale nadto sprzysięgli się przeciw niemu nietylko Algierczykowie, ale i rodacy.

Kilkanaście wielkich dział, które w Kadyxie władowano na okręt Francuzki, umiano znowu wyładować.

Gazeta Lizbońska pod dniem 5 zawiera długą naprzód w Rio-Janeiro, a potem w Bahia drukowaną prośbę Brazyliyskich kobiet do Cesarza, które żalą się na niesłuszną rocznicę, która czyniona iest między Portugalczykami i Brazyliyczykami.

Z Londynu d. 16 Marca.

W izbie wyższey Parlamentu d. 12 Margr. Downshire zwracał uwagę izby na zrobienie w Jrlandyi katastru, twierdząc, iż bez przybrania inżynierów Angielskich żaden użytek nie wyniknie dla tego kraiu ani z katastru, ani z zamierzonego rozmiaru stopniów iego długości i szerokości. — D. 15 zapytał się ieszcze w teyże izbie Margr. Landsdown przed wprowadzeniem wniosku swoiego o uznanie południowey Ameryki LordaLiwerpool (Ministra): czyli rząd odebrał odpowiedź od rządu Hiszpańskiego na pismo P. Caninga? Gdy nastąpiła odpowiedź, że nie, mówił daley: Niepewny stan rzeczy w Hiszpanii wstrzymywał maie od uczynienia tego rodzaiu wniosku; ale gdy rozwinęły się okoliczności, i Ministrowie oświadczyli się z zgodną tego kraiu polityką, iest obowiązkiem moim wprowadzić ważny ten przedmiot do izby, który tycze się kraiu od 37 stopnia północney aż do 41 południowey szerokośc obeymuiący wielką rozległośc i oprócz 4 mill: w Brazylii, liczący 17 mill: ludzi. Gdy południowa Ameryka iest iuż *de facto* niepodległą, przeto Angliia ma niezaprzeczone prawo uznania tey niepodległości. Mexyk z swoiemi 4 mill. mieszkańców niema od 4 lat, wyiąwszy 300 ludzi osady w twierdzy St. Juan de Ulloa, żadnego Hiszpańskiego żołnierza na swey ziemi; Kolumbiia opanowała niedawno ostatnie schronienie macierzystego kraiu; Buenos Ayres rządzi się od 14 lat iako kray niepodległy; w Chilli, wyiąwszy iedną wyspę nad brzegiem nie widać od 4 lat żadnego Hiszpańskiego żołnierza; w iednem tylko Peru znayduie się ieszcze do 8000 Hiszpańskiego woyska i niewielkie stronnictwo za rządem Hiszpańskiem; lecz i to woysko bez posiłków z Europy nie potrafi się utrzymać i Jenerał Bolivar, który utwierdził wolność, Kolumbii iest teraz i w Peru czynnym. Jestże więc podobieństwem, aby Hiszpaniia w 50 latach potrafiła te obszerne kraie na powrót zdobyć? Wystawiłem tu stosunki, iakie istotnie zachodzą, teraz zwracam rzecz do widoku prawa. Tu zachodzi nadewszystko pytanie: sąż owe kraie w stanie utrzymać przyiacielskie stosunki i dać porękoymią swey niepodległości, nim żeli ta uznaną zostanie? Na zarzuty, które Poseł Francuzki w rozmowie z P. Canning w tey mierze uczynił, zgodzić się nie mogę, bo gdyby osobista nagana przyiętego kształtu rządu stanowczą bydź miała,

tedy i Wielki Sułtan w Stambule miałby prawo nie bydź kontent z wielu zaprowadzonych w Europie nowych konstytucyy? Rozważmy n. p. iedną tylko Kulumbiyską konstytucyią: Ta opiera się na zasadach, którem izba pochwały odmówić niemoże. Mnostwo wyłączone tam iest od czynnego należenia do rządu, prawo głosowania przywiązane iest do własności; o wychowanie miana tam iest staranność, i żywioły społeczeństwa, wychowanie i własność są zbawiennie połączonemi. Od 4 lat nie był w tym kraiu żaden żołnierz do utrzymania obywatelskich urządzeń użyty, i taki stan rzeczy nazwaćże można nieładem? Udało się tam nawet bez żadnego niebezpieczeństwa znieść niewolą i wynagrodzić właścicielow. Takie działania okazuią widocznie, iż rząd iest w stanie doprowadzić do skutku swoie środki. Gdy Hiszpaniia walczyła z iednoczonemi prowincyiami Hollenderskiemi, Anglia uznała daleko pierwey ich niepodległość, niżeli nakłoniła się do tego Hiszpaniia. Takimże sposobem postąpiła Angliia w r. 1641 uznaiąc Dom Braganza za prawą w Portugalii dynastyią. Oba rządy uważane bydź tylko mogły iako *de facto* istnieiące. — Tu Mowca przystąpił do wystawienia zagranicznych stosunków. Dawniey (rzekł) miała zawsze Angliia wielki wpływ na los Europy i zawierała przymierze z wielkiemi Mocarstwami dla utrzymania polityczney równowagi. Tego systemu wyrzecz się Angliia musiała przy nowem ukształceniu rzeczy w Europie, ponieważ należeć nie może do planów, których nie zatwierdzi. Dla tego tym większa zachodzi potrzeba połączenia się z południową Ameryką, która założyła już fundamenta przyszłey swey wielkości. W pierwszym roku po wyrzeczeniu swey niepodległości wprowadziła tam Angliia towarow za 3 mill: 227,000 Fs. a w r. 1822 za 6 mill: 440,000 Fs. Czego w przyszłości spodziewać się można, okazuie przykład północney Ameryki. Od r. 1766 do 1733 wynosił wywóz do tych osad, mimo wszelkich monopoliów, tylko 2 mill. 450,000 Fr. a teraz wynosi do 6 mill. 950,000 Fs. Przekonany o wielkich zmianach, które światu grożą, upraszam rządu, aby zechciał się dokładnie nad tem zastanowić. — Lord Liwerpool odpowiadaiące na tę mowę wyraził: Zgadzam się z zacnym Lordem na wystawione ogólne zasady. Zaden handel nie iest dla Anglii pożyteczniey szym iak do południowey i północney Ameryki; ale zapominać nie należy, iż Angliia prowadziła iuż wprost znaczny handel z Mexykiem Buenos - Ayres, &c. Zdobycie na powrót osad przez Hispaniią poczytuię równie za uroione iak zacny Lord. — Tu Hr. Liwerpool powtórzył przywiedzione iuż nieraz przez Ministrów twierdzenia, że Angliia prowadzi od r. 1818 bez przeszkody handel z południową Ameryką bez naymnieyszego z strony Hiszpanii zaprzeczenia, i że Hiszpaniia ponawiane iey ofiarowanie pośrednictwa zawsze odrzucała. Potem mówił daley: Zacny Margrabia pominął nayważnieyszą rzecz w teraźnieyszych naszych stosunkach z osadami. Przez akt parlamentowy, który naszą żeglugę do ich portów rozciąga i ich banderze do naszych dozwala zawiiać, uznaliśmy ie iuż iako niepodległe kraie. To postanowienie udzielone zostało przez Lorda Wellington wszyst-

kiem Europeyskiem Mocarstwom. W krotce potem postanowiliśmy wysłać Konsulów do południowey Ameryki; lecz uskutecznienie tego środka odwlekło się cokolwiek po Kongresie Werońskim. Ministrowie poczytali za potrzebne oczekiwać rozwiązania nader ważnych między Francyią i Hiszpanią zachodzących sporów; ale iak tylko Francuzi zwycięzko Króla Ferdynanda do dawney władzy przywrócili, nie zaniedbał J. K. M. nakazu uwiadomić rząd Francuzki o swoich widokach i postanowieniu. Dodaiąc do przypuszczania do naszych portów okrętów wolnych kraiów; publiczne wysłanie Konsulów, znaczy tyle iak tysiączne oświadczenie uznania ich niepodległości. Wiadome mi wprawdzie iest sądzenie, że mowa Prezydenta Ziednoczonych Stanów zrządziła wielką zmianę w polityce innych Mocarstw; ale oświadczyć muszę, że Ministrowie na kilka tygodni pierwey niż ta mowa do Europy doszła oświadczyli rządowi Francuzkiemu, że na obce wdanie się do spraw południowey Ameryki obojętnie patrzeć nie będą. To oświadczenie, na które potem Francyia odpowiedziała, zawiera to wszystko, co tylko słusznie żądać można było. Zacny Margrabia żąda mimo tego wyraźnego z naszey strony uznania. Któreż z Mocarstw ma do tego pierwsze prawo, ieżeli nie to, które pierwey temi osadami władało? Powiedziano daley, iż powinniśmy przynaymniey w dyplomatyczne wniyść z nowemi kraiami związki. Na to zapytuię się izby, czyli przełożone iey papiery zaprzeczaią tego na przyszłość? Lordowie wystawić sobie zechcą, iż wiele zachodzi przyczyn, które rząd zmuszaią do postępowania w tak ważnym kroku z wielką przezornością. Dopóki zatem Wielka Brytaniia niema prawa do uznania Ameryki południowey, a to poty trwać będzie póki bóy nie ustanie, dopóty zabrania mądrość uczynienia tego. Angliia wie dobrze, iak Francyia postąpiła podczas woyny o niepodległość północney Ameryki; w tenczas ieszcze uznała iey niepodległość, gdy nasi żołnierze walkę toczyli. Lecz Boże zachoway, aby Angliia za podobnym poszła przykładem! Skoro zaś ustanie walka i powszechne ludu życzenie okaże się za oddziałem, na ówczas następuie niezaprzeczone prawo do uznania niepodległości. Dotąd W. Brytaniia i południowa Ameryka używaią wszystkich korzyści, które im oświadczenie niepodległości ziednać może, i zwłoka uznania nie okazuie złey chęci przeciw tym kraiom. Mogę z zaufaniem zapytać się każdego Kolumbiyczyka, Chiliyczyka, i tam daley, czyli przyiemnieysze im iest ustanowienie pełnomocnego Ministra lub uznanie ich niepodległości, nad oświadczenie Anglii, iż trzecie Mocarstwo do ich spraw mięszać się niemoże? Żaden istotny interes Anglii nie iest pomieniony lub zaniedbany; ale rząd chce Hiszpanii dla iey własney i osad korzyści, zostawić ieszcze zawsze drogę otwartą. Do wewnętrznego rządu kraiów południowey Ameryki niechce się Angliia mięszać, skoro skład iego dozwala wchodzić z niemi z zaufaniem w pokoiowe i przyiaźni stósunki. W tym zamiarze wysłanemi zostali deputowani i konsulowie i ich doniesienia nadeydą za kilka miesięcy. Podług tego wystawienia rzeczy, sprzeciwiam się adressowi. — Lord Ellenborough rzekł: Lękam się, aby Ministrowie, ieżeli Parlament w rzecz nie wniy-

dzie, nie dozwolili się iak podczas woyny Hiszpańskiey oszukać. Kraie południowey Ameryki nigdy nie zapomną, iż rząd Angielski zabraniał swoim poddanym wchodzenia w ich służbę, przez co wspierał wprost Hiszpaniią. W ogóle zdaie mi się bydź rzeczą naganną, że Ministrowie zawsze mały tylko cel handlu przed oczema maią, a nie zastanowią się, iak nader ważną iest wolność kraiu dla całey ludzkości, który przez Tworcę naywiększemi bogactwy iest uposażony. — Po przymowieniu się ieszcze Lorda Carlthorp przystąpiono do głosowania, i wniosek Margr. Lansdown większością 95 głosów przeciw 34 odrzucony został.

Margr. Hasting, który znayduie się teraz w Rzymie, przyiął gubernatorstwo Malty.

Słychać, iż Jenerał Trante, Portugalczyk w służbie Brazyliyskiey, wysłany tu został od tamteyszego rządu dla zawarcia pożyczki.

Rachuią, iż sam handel iedwabiem zatrudnia w Londynie i iego okolicach 80,000 osób.

Kolumbiyski do Anglii przeznaczony Minister, P. Hurtado, przybył d. 1 Lutego do Jamaiki.

Zakaz wywozu prochu i broni na brzegi Afrykańskie został na 6 miesięcy przedłużony.

Nadeszły tu listy z Mexyku przez Hawannę pod d. 15 Stycznia pisane, podług których Angielscy deputowani zrobiwszy rzecz swoią w Mexyku powrócili do Vera-Cruz.

Listy z Limy potwierdzaią pobicie, albo raczey rozpędzenie Peruwiiańskiego korpusu woyska pod Jenerałem Santa-Cruz. Doniesienie o tem Hiszpańskiego Jenerała Alaneta pisane iest d. 30 Września z La Paz. Nie zaszła właściwa bitwa; ale tylko Santa-Cruz został przez Hiszpanów oskrzydlony i większa część iego woyska rozbiegła się bez wystrzału na wszystkie strony. Z 6000 uciekaiących zabrali Hiszpanie 1500 ludzi w niewolą, podobnąż liczbę broni, całą artyleryią i 100,000 ładunków. Jenerał Valdez złączył się potem z Jenerałem Canterac, których siła wynosi teraz do 10,000 ludzi powiększey części iazdy. — Bolivar znayduie się ieszcze w Lima i znayduie się na czele spraw publicznych. Wszyscy pokładaią w nim nadzieie, ale kray ogołocony iest z woyska i pieniędzy. Wyższe Peru, z którego Santa-Cruz ustąpić musiał, znayduie się w posiadłości Hiszpanów i lud bardzo iest uciśniony. — Podług poźnieyszych doniesień z Valpairota pod d. 19 Listopada, które tu okręt z Limy przywiozł, poszczęściło się Boliwarowi przywrócić zgodę pomiędzy patryiotami. Kongres rozwiązany został i postanowiony iest na nieograniczony czas rząd woyskowy. Riva Aguera rozpoczął układy z Hiszpanami; ale zamysły iego uprzedził Bolivar i kazał go z wszystkiemi stronnikami uwięzić, którzy osadzonemi są w więzieniu w Gwaiaquil. Tere Tagle ogłoszony został Prezydentem Rzpltey, a naywyższą cywilną i woyskową władzę posiada Bolivar. Zebrać miał pod swoie rozkazy 15,000 ludzi, a Jenerał Sucre dowodzi oprócz tego 8000 ludzi. (Goniec Lond.)

Od granic Tureckich d. 8 Marca.

Zanoszone kilkokrotnie od Europeyczyków do rządu Greckiego żądania, zro-

biły nakoniec ten skutek, że okręty ich nie są więcey od korsarzów Greckich napastowanemi. Do portu Saloniki zawinęło kilkanaście Francuzkich okrętów, z których dwa chociaż ściśło były przez korsarzów Greckich niedaleko Volo przetrząśnione, ale żeglugi ich nie zatrzymano. Admiralicyia Grecka wydała do wszystkich zbroynych okrętów swego narodu surowy rozkaz, aby nie dopuszczały się żadnego gwałtu, a nawet niegrzeczności przeciw Europeyskim okrętom; korsarzom zaś oznaymiła, iż żadney opieki mieć nie będą, skoro bynaymniey neutralność naruszą. Gubernator Saloniki, Ibrahim Basza sprzyia bardzo handlowi Francuzkiemu; ale Angielskiemu z dawnieyszych przyczyn czyni przeszkody, o co zachodzą użalenia. Wszyscy tam uwięzieni Grecy otrzymali wolność, musieli wszelako na przyszłe swoie postępowanie złożyć porękoymią. W Macedonii panowała zupełna spokoyność, a na półwyspiu Kassandry wylądywania Greckie sprawiły tylko przemiiaiącą trwogę. Jakoż zdaie się, że Grecy nie mieli chęci spotykania się ztamteyszemi Turkami, bo w krótce ztamtąd odpłynęli. Więcey znaczącem było ich wylądowanie na wschodni brzeg Tessalii; rozdali tam bowiem pomiędzy mieszkańców wiele strzelby i ammunicyi i polegaią na ich przychylności przy rozpoczęciu nowey kampanii, na którą areszą wielkie czynią przygotowania. Po wielu trudnościach zawrzeć nakoniec mieli z Albańczykami umowę. Ostatni obowiązali się wystawić znaczny posiłkowy korpus; ale nim zaczną zaczepnie działać, pierwey muszą bydź opanowane twierdze Patras i Lepanto. — Twierdza Karisto, o którey wzięciu kilkokrotnie, a zawsze zmyślono donoszono, miała się nakoniec podług doniesienia przybyłego do Tryiestu pod d. 6 b. m. okrętu, istotnie Odysseuszowi poddać. Turecka osada odesłaną bydź miała do Negreponte. Czyli się i to doniesienie potwierdzi, czas okaże.

O dzisieyszy Grecyi.

Gdy Rzymski Cesarz Trajan wysyłał do Grecyi Maxyma i oddawał mu rządy tey krainy, rzekł do niego Pliniusz, zaszczycony przyiaźnią Cesarza, następuiące słowa: „Pamiętay, że w kraiu, do którego cię Cesarz posyła, łagodnieysze obyczaie naprzód zakwitły a umieiętności wynalezione były; pomniy, że iesteś wysłany do ludzi, którzy walecznością i zasługami utrzymywali się przy prawach od przyrodzenia nadanych. Szanuy ich dawną sławę, a nawet teraźnieyszą słabą starożytność. Nie zapominay, iż to iest kray, który nam na usilne prośby dał prawa: że się udaiesz do Aten, że Spartą masz zarządzać; byłoby srogim, okrutnym, barbarzyńskim czynem, miasta te z nazwiska i cienia dawney wolności wyzuwać.„

Grecyia i Grecy nie są iuż dziś tem, czem byli pod panowaniem Rzymian, lecz kray ten, któremu nietylko Rzym, ale i cała Europa winna iest swoię oświatę, wiadomości, nauki i kunszta, zasługuie istotnie na uwagę każdego człowieka, któremu dobro ludzkości nie iest obojętnem.

A wszelako teraźnieyszy stan tego kraiu i ludu tak był dla reszty Europy przed nieiakim czasem nieznaiomym, iak gdyby Grecyia z powierzchni ziemi znikła.

Od początku XIX wieku Grecyia przez tak wielu światłych i uczonych podróżnych, a mianowicie Anglików zwiedzoną została, iż nam nie zbywa na wiadomościach o teraźnieyszym stanie tego niegdyś kwitnącego i potężnego kraiu; i z radością spostrzedz się daie, iż charakter i obyczaie dawnych Hellenów w ich potomkach nie zostały zupełnie zatarte.

Właściwa Grecyia składa się przeszło ze stu większych i mnieyszych wysp i z kawału ziemi w kształcie półwyspu, blisko 3 razy tak długiego iek iest szeroki; rozciąga się od 41 do 36 stopnia szerokości ieograficzney, a ieżeli Tessaliią i Epir wyłączyć zechcemy, od Termopilów rozciąga się w śrudziemne morze od 39go stopnia. Łatwo ztąd spostrzedz można, iż żaden kray nie ma tak wiele brzegow morskich, a tem samem tak korzystnego położenia do handlu, równie iak pięknieyszego klimatu. Na zachód morze Jońskie oddziela Grecyią od Włoch, a na wschód Egeyskie (Archipelag) od Azyi mnieyszey. Na morzu Jońskiem, które przez ciaśninę Brundusium, zwykłą drogę dawnych Rzymian do Grecyi, z morzem Adryiatyckiem iest połączone, leżą tak nazwane Siedm wysp, które w ostatnich dwudziestu latach rozmaitego doznały losu, aż nareszcie pod nazwiskiem Rzeczypospolitey Jońskiey dostały się pod opiekę Anglii. Morze Egeyskie, czyli Archipelag, zwany od Turków morzem białem, okryte iest 100 mnieyszemi i większemi wyspami, z których każda uczonemu czytelnikowi lub pobożnemu Chrześciianowi drogą pamiątkę przypomina. Półwysep Morea, dawniey pod nazwiskiem Pelopenezu, (wyspy Pelopsa) była siedliskiem wielu bitnych Królestw i Rzeczypospolitych, i naydłużey się orężowi Tureckiemu opierała. Ten półwysep łączy się ze stałym lądem Grecyi przez międzymorze Koryntskie, maiące ledwo milę Niemiecką szerokości.

Stały ląd, siedlisko dawney Rzeczypospolitey Ateńskiey, Tebańskiey, Focydy i Lokrów, stanowi dziś Turecką prowincyią Liwadyią. Z trudnością pod nazwiskiem Setines poznalibyśmy starożytne miasto Minerwy, gdyby świątynia Pallady Ateńskiey dziś ieszcze podziwienia w znawcach nie wzbudzała; z trudnością pod nazwiskiem Stive poznalibyśmy rodzinne miasto zwycięzcy pod Leuktrą, Pelopidasa i Epaminondesa. Jeżeli nie zechcemy odebrać Grecyi mieszkania iey Bożków i Muz, to przynaymniey Tessaliią liczyć do niey wypada; a tak stały ląd będzie się rozciągał od Saloniki (dawney Tessaloniki) do Koryntu, około 46 mil ieograficznych długości, 20 szerokości, a 800 powierzchni. Kray ten iest w środku przecięty pasmem gór, które się do obu brzegów Egeyskiego i Jońskiego morza w linii prostey rozciągaią i powiększaią się w wysokości od pułnocy do południa. Hymetus ma ledwo 700, a Pindus i Parnas przeszło 7000 stóp wysokości. Od tego łańcucha gór, rozchodzą się ku brzegom znaczne pasma pomnieysze, tworząc w kierunku wschodnim Olimp, Ossę i Pelion, tak dokładnie znane z starożytney Greckiey Mitologii. To pasmo rozciąga się do Eubei, teraz wyspy Negreponte. Na zachód zaś idzie pasmo gołych gór przez Epir, Etoliią i Akarnaniią, co dziś pospolicie Albaniią nazywamy. Kilka równin znacznie nad powierzchnią morza wzniesionych, są po-

przerzynane mnostwem rzeczek, z których iedna tylko przez swoię wielkość na nazwisko rzeki zasługuie, to iest Peneus, zwany teraz Salympria, przepływa Tessaliią aż pod Laryssę, która w wyprawach Juliusza Cezara tak ważnem była stanowiskiem, i wpada do morza pod Saloniką, zrosiwszy wprzód dolinę Tempe. Asopus, który kiedyś swoiemi nurtami chciał niebo pokonać, lecz piorunem Jowisza do łożyska został zwrócony; Cefisus, ulubiony kąpiel Gracyy, na którego brzegu Temis starożytny Kościół miała; Ilysus pod którego iaworami Sokrates młodzież Ateńską uczył mądrości; wszystkie te nazwiska tak brzmiące w dzieiach starożytnych, acz sławne, w innych kraiach nie miałyby pewnie imienia, a przynaymniey nazywałyby się strumieniami.

Półwysep Peloponezki stanowi, pod nazwiskiem Morei, naymnieyszą z Tureckich prowincyy. Tu były niegdyś Argos i Miceny, stolice Agamemnona, pasterza ludow; piaszczyste Pilos mądrego Nestora; Lacedemona z całem swoiem następstwem Królow od Menelausa do Agezylausza; tu równiny i pagorki Arkadyi były obrazem szczęśliwości pasterskiego życia; tu Sparta ugruntowała swoię potęgę przez trzy woyny Messeńskie. Z całey tey świetności to iedynie pozostało, iż Morea, ostatnia z krain Greckich przed stu laty poddać się Turkom musiała. Większa część Morei od północy iest urodzayną równiną, przerzniętą w niektórych mieyscach wysokiemi Cylleńskiemi górami; naybardziey na południe leżąca Maina, oddzielona iest od reszty półwyspu, i zasłonięta od napadu nieprzyiacioł, przez pasmo gór Taygetus. Na południowych brzegach, pomiędzy Mainą i Malvazyią płynie Eurotas, dziś Wassilipotamo zwany, i wpada do zatoki Lacedemońskiey. Dawna Sparta stała nad brzegiem tey rzeki. Naywiększa rzeka w Morei iest Alfeusz, sławna przez igrzyska Olimpiyskie. — Powierzchnia Morei wynosi około 400 jeograficznych mil kwadratowych.

Naywiększa z wysp Greckich, ieżeli za taką nie chcemy uważać Kretę (teraz Kandyia), kolebki Jowisza i Cypru, gdzie Wenera miała sławny kościół i Kapłana wsławionego także kunsztem rzeźbiarskim Pigmaliona, a to dla ich zbytniego oddalenia, iest Eubea, teraz Negrepontem zwana. Jey odległość od stałego lądu przy stolicy Negrepont (dawniey Chalcis), tak mała iest, że z tego miasta do wieży na ciaśninie prowadzi most spuszczany, a ztąd aż do wybrzeża Liwadyyskiego most kamienny z pięciu arkad złożony. Przez całą Eubeę wzdłuż ciągnie się pasmo gór Tessalskich. Ze strony południowey, naprzeciwko Aten, leży ważna twierdza Karysto, którą Grecy tey zimy opanowali, a która przez swe położenie iest panią nietylko całey wyspy ale i obwodu Attyckiego.

Siedm wysp Jońskich podług ludności i wielkości tym porządkiem idą: 1) Korfu, dawniey Korcyra. 2) Cefalonia. 3) Zante, dawniey Sacynthos. 4) St. Maura, niegdyś Leukadya. 5) Itaka, teraz Theaki. 6) Cerigo, niegdyś Cythera na lewem wybrzeżu Morei. 7) Pyxa albo Paxo na lewem wybrzeżu Korfu.

Liczne wyspy Archipelagu czyli morza Egieyskiego (od Turków zwanego także morzem białem) dzielą się na Cyklady i Sporady; z których tamte w kierunku zachodnim leżą blisko Morei, ostatnie w wschodnim blisko wybrzeża małey Azyi. Wszystkie Greckie wyspy razem wzięte maią niemal powierzchnią tak wielką iak Morea; tak, iż cała Grecyia, to iest, stały ląd z wyspami, i półwyspami wynosi 1000 mil kwadratowych.

Ludność tych kraiów wynosi, biorąc środek z rozmaitych podań podróżnych różniących się od siebie, cztery milliony; z których połowa na stałym lądzie, millión w Morei i Negreponcie, a reszta na wyspach mieszka. Jest to mięszanina Greków, Turków, Mahometańskich Albańczyków, Indyian, Cyganów, Włochów i innych Europeyczyków, którzy tu, dla rozróżnienia od Greków, imie Franków maią. Można iednak przyiąć, że trzy czwarte części są prawdziwi Grecy, potomkowie Hellenów albo Homerowych Demaów. Jeżeli przydamy do tego Greków, którzy w mnieyszey Azyi mieszkaią w niegdyś tak kwitnących miastach Jońskich, tudzież tych, co się w Rossyi, w Niemczech, w Turcyi Europeyskiey i t. d. znayduią, to można ludność wszystkich do 4rech millionów rachować.

DODATEK
DO № 27.
GAZETY KRAKOWSKIEY

z KRAKOWA DNIA 4 KWIETNIA 1824 ROKU w NIEDZIELĘ.

Z Paryża d. 20 Marca.

Dnia 17 była trzechgodzinna rada u Ministra Lauriston, a d. 18 powtórna Ministrowska rada na którey sam Król prezydował.

Obiory są ukończone i w pałacu Louvre czynią przygotowania do rozpoczęcia posiedzeń izby Deputowanych. Wszystkich zwrócona iest uwaga na te posiedzenia. Podczas ostatnich posiedzeń liczyła oppozycyia 110 członków, a teraz zaledwo mieć będzie 17 przeciw 413 prawdziwym reprezentantom Francyi. Francyia okazała się teraz wyraźnie przychylną do Króla i nadaney przez niego konstytucyi. Nie wypada zatem obawiać się nadużycia z zwycięztwa, bo im słabszą iest oppozycyia, tem większey sprawiedliwości i umiarkowania spodziewać się należy.

Na zdanie sprawy Ministra sprawiedliwości zamienił Król karę śmierci Lonona, należącego do spisku przeciw kraju, na 20toletnie więzienie.

Wiadomość o ukończoney woynie przeciw Hiszpanii posłał Konsul jeneralny Francuzki w Aleppo, P. Lessep, do Jerozolimy. W kościele Grobu Swiętego odprawione zaraz zostało z tego powodu nabożeństwo z odśpiewaniem *Te Deum*. Xięża strzegący Grobu przeznaczyli dla Xcia Angouleme wieniec laurowy, który poświęciwszy, w zapieczętowaney skrzynce wraz z opisem odbyłego obrządku, posłali P. Lessep, z poleceniem aby przesłał go przez ręce P. Chateaubriand Xciu Angouleme.

Dotąd niema zupełnego wydania dzieł sławnego Descartes; Nauczyciel tuteyszy Wiktor Cousin trudni się użytecznem tem przedsięwzięciem. Zbiór ten składać się będzie z 8 do 9ciu tomów i przed upływnieniem roku tego, ukończonym zostanie.

W kościele S. Szczepana w Tuluzie ochrzczoną została przed kilku tygodniami ośmioletnia żydóweczka, którą Deputowany Ricard i Pani Juigné do chrztu trzymali. Nowo ochrzczona iadła potem obiad u Prefekta.

Dziennik Gwiazda donosi iako rzecz ważną, że w Ziednoczonych Stanach

północney Ameryki, Katolicki Missyonarz nazwiskiem Richard, iest członkiem Kongressu.

Przędzenie bawełny iest od wielu lat w departamencie niższey Sekwany znaczną zaięcią zarobku. Przed 40 laty znaydowały się tylko ręczne przędzarki i w w r. 1790 liczba ich wynosiła do 196,000 Na ówczas mimo zachęcania rządu nie powiodły się usiłowania do zaprowadzenia Angielskich machin, gdyż w r. 1789 wybuchnął formalny bunt pomiędzy robotnikami, ktorzy wszystkie machiny potłukli. Tymczasem pochop do nowey pracy nie ustał; robotnicy uspokoili się i wkrótce wodne machiny zaięły mieysce dawniey mechanicznych. To udoskonalenie zrobiło wielką zmianę w tey odnodze przemysłu; zrobione z takowey przędzy materyie sprzedawane bydź mogły po taniey cenie. Tam gdzie niema wody zaprowadzono parowe machiny. Poruszanych wodą machin liczą teraz w tym departamencie 121. W miasteczku Darnetal znayduie się ich 10, które rocznie 500,000 funtów bawełny wyprzędzaią i 900 robotników zatrudniaią, którzy rocznie zarabiaią 450,000 Fr. Trzecią część tego przędzenia odbywa się dla braku wody rękami.

Z Rzymu d. 6 Marca.

Mieliśmy tu przez kilka dni naypięknieyszą wiosienną porę, ale d, 3 b. m. z rana zobaczyliśmy otaczaiące miasto nasze wzgórza śniegiem okryte. Pod tą strefą widzieć 3 Marca śnieg, należy do rzadkich zdarzeń.

Kaznodzieia podczas postu w Kwirinalnym Papiezkim zamku iest Kapucyn Oyciec Ludwik Frascati, i wczoray miał w obecności wszystkich kardynałów pierwsze kazanie; wymowa młodego tego zakonnika powszechnie dziwioną była.

W Neapolu wystawiony iest na loteryią wspaniały pałac, z budynkami, ogrodami, galeryią obrazów i wazonów, w wartości 137 tysięcy Neapolitańskich dukatów (po Złp. siedem) za stawkę po 3 dukatow.

Z Bruxelli d. 16 Marca.

W Gandawie odbędą się d. 15 b. m. wyścigi ludu w śpiewach. Nagrodą pierwszeństwa iest honorowy medal, &c.

Okazuią się tu teraz fałszywe 20tofrankowki z miedzi pozłacane z wizerunkiem Ludwika XVIII i r. 1815. Przez wagę można ie wszelako rozpoznać.

Gazeta Goniec Mozy, wychodząca w Leodyium, przywodzi za dowód iak wielki iest brak pieniędzy w Xięztwie Luxemburgskiem, że stado owiec sprzedano sztukę po 80 centimów (niespełna 40 groszy polskich.) Lubo donoszący to nie zaręcza za pewność, zdaie się iednak bydź podobnem sądząc po nizkiey cenie zboża w tem Xięztwie.

Wynalazcy nieprzepuszczaiącego wody i drzewo przeciw zgniliznie zachowuiącego papieru z mchu morskiego robionego Houten z kompanią w Rotterdamie, otrzymali teraz od Króla na 10 lat wyłączny przywiley. Wezwali oni przełożonych ubogich zakładów po gminach, aby zmusili ubogich do zbierania mchu morskiego, który po oznaczoney cenie zakupywać będą. Nader ważne to odkrycie dla budowy okrętów i hydraulicznych robót, podaie razem sposobność zarobku ubogim.

Pod Antwerpią zdarzyło się d. 12 Marca w wieczór nieszczęście, że stoiąca na Skaldzie szalupa z porucznikiem i 4 ludzmi przez wiatr przewróconą została, z którey nikt wyratowanym bydź niemógł.

Wysokość Barometru w miesiącu Marcu i K.				*Stan Termometru* 1824 r.		
D.	rano	popol:	wie:	rano	pop:	wie:
27	27.1,0	27.2.0	27.3,2	—0.2	+1.	+0.6
28	27.4.0	27.1.6	27.4,4	0.	+1,8	+0.8
29	27.3,5	27.3,0	27.3.[illegible]	—0.2	+1.	—0,2
30	27.3,11	7.4,0	27.3,11	—2.	+3.	2.
31	27.2, 0	27.2,5	27.[illegible],0	—2.4	+6.4	+2.
1	27.1.8	27.2.9	27.3.1	+1.	+5.	+2.
2	27.3,8	27.3,1	27.2,3	—1.8	+5.	0.

Teatr Narodowy.

Dla nagłey choroby Pani Ricardi i P. Cinelli opera, to iest 2gi akt *Włoszka w Algierze* przez afisze na dzień dzisieyszey zapowiedziane, odłożona została na Czwartek d. 8 Kwietnia, w mieysce iey zaś dana dziś będzie przez Polskich Artystów opera w 2 aktach *Swięto Słońca Braminow.*

W następuiący Wtorek, to iest d. 6 b. m. i r. na benefis Szymona i Marcyanny Włodków, daną będzie wcale nowa Krotofila w 2 aktach, naśladowana z Angielskiego, pod nazwiskiem: *Ton Modny pod schodami*, czyli *Komedya w przedpokoiu.* Poprzedzi Komedya w 1 akcie z francuzkiego, pod nazwiskiem: *Przepirzenie.* Zakończy spektakl Komedyo-Opera w 1 akcie, przez L. A. Dmuszewskiego napisana, pod nazwiskiem: *Sekretarz i Kucharz.*

UWIADOMIENIE.

C. K. do przedaży Dóbr Skarbowych w Galicyi ustanowiona Kommissyia ogłasza, że w biegu miesięcy Maia i Czerwca 1824 następuiące do Skarbu Kameralnego i funduszów politycznych należące Dobra, przez publiczną licytacyią we Lwowie sprzedawane będą:

1. Trzy oddziały państwa kameralnego Nowegotargu w Cyrkule Sandeckim, składaiące się z szesnastu posad, za cenę fiskalną 62.406 ZR. w monecie kruszco:
2. Państwo kameralne Grodek, zawieraiące w sobie trzydzieści posad, w Cyrkule Lwowskim położone, w sześciu oddziałach, za summę szacunkową razem wziętą 335.059 ZR. 40 kr. m. kr.
3. Państwo kameralne Jaworow, składaiące się z 2 osad, w Cyrkule Przemyskim położone, w czterech oddziałach, za summę fiskalną razem wziętą 245.530 ZR. 20 kr. w m. kr.
4. Dobra kameralne Grybów, w Cyrkule Sandeckim, z sześciu posad składaiące się, za cenę fiskalną 29.914 ZR. w m. kr.
5. Państwo kameralne Nowy Sandec, składaiące się z 37 posad, w siedmiu oddziałach, za summę szacunkową razem wziętą 82.895 ZR. m. kr.
6. Wsie Widełka, Kupno i Poremby w Cyrkule Rzeszowskim, iako część dawnego państwa Bratkowickiego, za 21.015 ZR. 35 kr. m. kr.
7. Włość kameralna Lubica w Cyrkule Zółkiewskim, za 17,746 ZR. 50 kr. w monecie kruszcowey.
8. Wsie Smorze i Klimiec w Cyrkule Stryyskim, za cenę fiskalną 34,413 ZR. 32 1/2 kr. w m. kr

Każdy oddział tych Dóbr osobno sprzedawany będzie.

Dnie licytacyi, i rubryki przychodów z tychże odosobnionych Dóbr, wraz z cenami fiskalnemi poiedynczych oddziałów powyższych Dóbr, ogłoszone będą publicznie, osobnemi obwieszczeniami.

Maiącym chęć kupowania wolno iest, opisanie Dóbr i warunki przedaży, w G. Kr. Galicyyskiey Administracyi skarbowych przeyrzeć, równie też na mieyscu, o stanie przedmiotu, licytować się maiącego, przekonać się.

Przed oddaniem Dóbr, zapłacona bydź ma, przy tych Dobrach, gdzie oferta 50,000 ZR. przenosi, tylko trzecia część, a przy innych połowa, reszta zaś podzielona będzie na pięć równych rat rocznych.

Cena szacunkowa tych Dóbr, iest podług naymierniejszych zasad, to iest z 10cio letniego przecięcia dochodów z własney Administracyi tychże, powzięta.

Od C. K. Kommissyi do sprzedarzy Dóbr Skarbowych w Galicyi ustanowioney.

We Lwowie dnia 3 Marca 1824.

DONIESIENIE *o SPRZEDARZY DOBR SKARBOWYCH w GALICYI.*

Dnia 31 Maia 1824 o godzinie 10 przed południem przedawane będą publicznie w Domu Gubernialnym we Lwowie Dobra Skarbowe w Cyrkule Rzeszowskim położone: Widełka, Kupno i Poremby z folwarkiem do tego należącym Germakówka Cena szacunkowa 21,015 ZR. 35 kr. mon: konw: którey 10ta część przed licytacyią złożona lub zabezpieczona bydź ma iako wadyium.

Rubryki dochodu są: 28,652 dni ciągłych, 9050 pieszych, 235 5/4 kapłonów, 874 kur, 3357 iay, 396 sztuk przędzy z włokna pańskiego, 98 korcy 8 garcy owsa osepowego, 686 ZR. 3 kr. Czynszu gruntowego, i innych, 4 morg. 317 sążni □ pola ornego, 12 morg: 1153 sążni □, łąk 41 morg: 595 sążni □. korczowisk 2458 morg: 985 sążni □ lasu, wreszcie dochód z propinacyi.

Dnia 1 Czerwca 1824 o godzinie 10 przed południem przedawane będzie publicznie w tym samem mieyscu Państwo kameralne Grybow w Cyrkule Sandeckim położone, do którego należy Miasto Grybów i wsie: Siołkowa, Wyzna, Biała, Konillowa, Binczarowa i Bogusza; tudzież Woytostwa: Wróblowka (Soffinow.)

Cena szacunkowa iest 29.914 ZR. w mon: kon.

Rubryki Dochodu następuiące: 6370 dni ciągłych czworobydlnych, 6802 pieszych, 576 ZR. 11 kr. czynszu w gotowiźnie gruntowego, polowego, ogrodowego, i za przywóz kloców i t. p. 23 morgów 271 sążni □ ogrodow, 295 morg:, 246 sążni □ pola ornego, 33 morg: 1323 sążni □ łąk, 3 morg: 1270 sążni □ pastwiska, 1449 morg: 464 sążni □ lasu, i prawo propinacyi, polowania i młynowego.

W tych dobrach znayduie się także potrzebne zabudowanie mieszkalne, gospodarskie, karczmy, i domy szynkowne.

D O N I E S I E N I A.